

Jäkäläaiheiset jääveistokset Aurora- tulevaisuustapahtumassa

Tanja Koistinen | Monitaiteilija, TaM

Miia Mäkinen | Kuvataiteilija, TaM

Pohjoisen luonnon sekä kulttuurin kestävyys toimivat innoittajina aihevalinnoissamme. Tapahtuma-aluetta värittävä jäätaide tuli olla materiaalisesti ja aiheeltaan kestävyyttä ilmentävä sekä visuaalisesti mielenkiintoinen niin paikan päällä kuin kameroiden välittämänä kotiruuduillakin.

Veistotyöt käynnissä Levillä. Kuva: Inka Holck, 2022.

Ketterän taiteen tekeminen lumesta ja jäästä talvitapahtuman ulkotiloissa vaatii monialaista osaamista sekä soveltamista olosuhteiden mukaan. Aurora-tulevaisuustapahtumassa teosten visuaalisiksi aiheiksi valikoituivat hyvissä ajoin jäkälän eri muodot, mutta materiaali selvisi vasta toteutusviikolla sääolosuhteiden vuoksi: lumi muuttuikin jääksi. Jäkälät toimivat pohjoisen ympäristön indikaattorina. Niiden muodot ovat rikkaita ja taiteellisesti mielenkiintoisia, ja ne soveltuvat hyvin lumen ja jään veistämiseen. Jäkälälajien ominaisuudet pohjoisessa kuvastavat kulttuurien ja luonnon herkkyyttä. Ilmastonmuutoksen vaikutus jäkälän löytymiseen poroille lumen alta sekä porojen ruokkiminen ja jäkälän määrä ovat tuoneet esille jäkälän tärkeyden pohjoisessa elinympäristössä.

Tapahtuman taide suunniteltiin aluksi toteutettavan lumiveistoksina. Lumesta veistäminen mahdollistaa isot muodot ja suuret näyttävät kokonaisuudet sekä tilan jakamisen teosten avulla erilaisiin elementteihin. Sääolosuhteet eivät kuitenkaan olleet suotuisat lumen saannin suhteen, vaan materiaaliksi vaihdettiin jää, joka tarjosi erilaiset mahdollisuudet ja haasteet tapahtumataiteen toteuttamiseen. Jäkäläaiheiset jääveistokset toteutettiin Aurora-tulevaisuustapahtuman sisäänkäynnin läheisyyteen.

Tapahtumaan luotiin kaksi itsenäistä jääteosta. Tanja Koistisen *Palleroporonjäkälä*-teoksen lähtökohtana on muodoltaan

kaunis ja mielenkiintoinen jäkälälaji, jolla on tärkeä tehtävä ruokkia luonnonmukaisesti poroja. *Palleroporonjäkälästä* on pulaa: ilmastonmuutoksen aiheuttamat lumikerroksen muutokset hankaloittavat porojen jäkälän kaivuuta talvella, ja porojen suuri määrä yhdistettynä rajattuihin laidunmaihin kuluttaa luonnonmukaisesti kasvavat jäkälävarannot nopeasti. Monet poromiehet ovatkin viime talvina joutuneet turvautumaan entistä enemmän porojen ruokkimiseen heinällä, mikä taas kuormittaa vesistöjä. *Palleroporonjäkälän* visuaalinen pallomainen ilme on leikkimäinen. Jääveistoksen valaisu sekä jään kirkastaminen tuovat oman lisäyksen veistokseen korostaen pallomaista muotoa sekä jätää läpinäkyvänä elementtinä.

Miia Mäkisen *Pikkutorvijäkälä* | *Cladonia Fimbriata* -teoksen lähtökohta kuuluu myös poronjäkäläien (Cladoniaceae) laajaan heimoon. Sen kasvupaikan saattaa löytää lahoppuun päältä, ja sen pikarimainen varsi nousee ylväästi esiin. Kauniit kotelomaljat nimensä mukaisesti näyttävät soivan kuin torvet aluskasvillisuudessa. Teoksessa pikarit mutkittilevat leikkisästi ja yksi avautuu ikkunaksi lähiympäristön tarkasteluun.

Veistosten lisäksi tapahtumapaikalle toteutettiin moniammatillisena yhteistyönä jääprojisointi yhdessä Lapin ammattikorkeakoulun toimijoiden kanssa. Alunperin interaktiiviseksi teokseksi suunniteltu kuvien projisointi jäälle toteutettiin olosuhteiden vuoksi etukäteistallenteina. Näiden lisäksi

”Lumesta veistäminen mahdollistaa isot muodot ja suuret näyttävät kokonaisuudet sekä tilan jakamisen teosten avulla erilaisiin elementteihin. Sääolosuhteet eivät kuitenkaan olleet suotuisat lumen saannin suhteen, vaan materiaaliksi vaihdettiin jää, joka tarjosi erilaiset mahdollisuudet ja haasteet tapahtumataiteen toteuttamiseen.”

Miia Mäkisen "Pikkutorvijäkälä – Cladonia fimbriata", 2022. Kuva: Inka Holck, 2022.

Tanja Koistisen "Palleroporonjäkäle", 2022.
Kuva: Inka Holck, 2022.

"Ketterän taiteen tekeminen tapahtumiin ei ole sellaisia alan ammattilaisia varten, jotka eivät ole valmiita joustamaan ja soveltamaan visioitaan. Silloinkaan taiteellisesta laadusta ja taiteilijan arvoista ei tarvitse eikä tulekaan tinkiä."

si jäkäläteeman pohjalta Lapin yliopiston opiskelijat toteuttivat ohjaavien opettajien kanssa Aurora-tulevaisuustapahtuman esiintymislavan jäkäläaiheiset jääveistokset.

Luovan työn mahdollisuudet moniammattillisessa työskentelyssä, vaihtuvissa sääolosuhteissa ja suuressa tuotannossa tuovat haasteita taiteen toteuttajalle, mutta mahdollistavat näyttävän ja ennen kaikkea näkyvän lopputuloksen. Suuret tuotantoketjun muutokset sekä luonnon armoilla työskentely on parhaimmillaan taiteilijalle unohtumaton kokemus. Prosessi luo arvokkaita kontakteja ja opettaa monialaisesti, mikäli taiteilija on valmis soveltamaan ja sopeutumaan vallitseviin olosuhteisiin ja tilanteisiin. Ketterän taiteen tekeminen tapahtumiin ei ole sellaisia alan ammattilaisia varten, jotka eivät ole valmiita joustamaan ja soveltamaan visioitaan. Silloinkaan taiteellisesta laadusta ja taiteilijan arvoista ei tarvitse eikä tulekaan tinkiä.

Tanja Koistinen on Muoniossa asuva monitaiteilija (TaM). Hän työskentelee paikkasidonnaisista lähtökohdista tehden monimediaisia teoksia. Paikka sekä sen resurssit määrittelevät materiaalia ja aiheita. Koistisen teoksissa ovat keskiössä luonto ja sen piirteet, paikallistarinat sekä leikkisyys ja lempeä utopia. www.tanjakoistinen.com

Miia Mäkinen on Rovaniemellä asuva ja työskentelevä kuvataiteilija (TaM). Hänen teoksensa pohtivat arktista luontoa, eläimistöä ja ihmisiä unenomaisella tyylillä. Taiteilijana häntä kiinnostaa kantaaottavuus ja halu olla mukana yhteiskunnallisessa keskustelussa taiteen keinoin. Sosiaalinen, kulttuurinen ja ekologinen kestävyys muodostavat arvopohjan hänen työhönsä. www.makinenmiia.wixsite.com/website